

maatte de være forberedt paa, at Forsvars-sagen paa ny kom frem til Behandling paa Rigsdagen. En Revision af den Ordning, vi havde, mente det ærede Medlem altsaa vilde blive sat under Debat. Det var jo ogsaa det, der skete, og det medførte, at vi fik Forsvarsordningen af 1922.

I 1922 var det ærede Medlem ogsaa inde paa, da han ikke paa anden Vis kunde faa sin Villie, at vi skulde have Spørgsmaalet ud til Folkeafstemning. Men det gik jo ikke den Gang, og jeg kan ikke tro, at det ærede Medlem har nogen som helst Forhaabning om, at vi paa det nuværende Tidspunkt skulde være mere villige til at rette os efter hans Ønske, end vi var det i 1922. Hele Spørgsmaalet om Folkeafstemning, enten det nu er om den ene eller den anden Sag, er jo et Spørgsmaal, der er drøftet i alle parlamentarisk styrede Lande, og der er vel overhovedet ikke ret mange Forfatninger, i hvert Fald her i Europa, hvor man ikke har en eller anden Bestemmelse om Folkeafstemning, særlig hvor der er Tale om Ændringer i bestaaende Grundlove, og det gælder saavel de gamle Stater som ogsaa de nye Stater, vi har faaet efter Verdenskrigen. Men det er altsaa meget begrænset i de allerfleste Lande.

Der er egentlig her i Europa kun det ene Land Svejts, hvor man har sat Folkeafstemningsprincippet i System. Dette hænger sammen med Landets Forhold i det hele taget og dette, at de nu har Tradition derfor gennem de mange Aar. Det begyndte vel egentlig med, at de forskellige mindre Samfund — de har jo forskellige Nationaliteter dernede i Kantonerne — har villet beholde en Del af deres Selvstyre. Landet er af en særlig Struktur og kan ikke sammenlignes med et Land som Danmark. Dette har bidraget til, at man i noget større Udstrækning i Svejts end i andre Lande er kommet ind paa Folkeafstemning. Men i alle andre Lande, i hvert Fald her i Europa, er det kun i meget begrænset Omfang, man anvender Folkeafstemning.

Spørgsmaalet har været diskuteret til forskellige Tider og har f. Eks. i høj Grad været fremme i det gamle parlamentarisk styrede Land England. I 1910—11 var det et brændende Spørgsmaal især for de Konservative i den Forfatningskrise, man oplevede i England forud for 1911. Man tog meget køligt paa Forslaget fra liberal og socialdemokratisk Side. Krisen endte med et Forlig, hvor Overhuset maatte bøje sig, og siden den Tid har man saa vidt mig bekendt ikke i særlig Grad diskuteret Folkeafstemningssystemet i England.

Her i Danmark har vi i vor Forfatning ogsaa Folkeafstemning i meget begrænset Omfang. Det er jo et Spørgsmaal, som er blevet diskuteret i sin Tid, da vi fik vor nye Grundlov, og der kom altsaa Bestemmelser i vor Grundlov om Folkeafstemning i visse Tilfælde. Men jeg tror, vi skal blive staaende ved de dér nævnte Tilfælde, og at vi ikke her skal gaa videre. I hvert Fald kan det ikke nytte noget, at man, naar man ikke kan faa sin Villie med Hensyn til et eller andet Forslag paa ordinær Vis ved Behandling af Forslaget her paa Rigsdagen i begge Rigsdagens Ting, siger, at saa ønsker man Spørgsmaalet bragt ud til Folkeafstemning. Skulde vi ind paa et saadant System, maatte det selvfølgelig omhyggeligt forberedes.

Man har i Sverige for nylig haft en Kommission, som har haft til Opgave at undersøge, om det vilde være rigtigt i større Omfang at indføre Folkeafstemning i den svenske Forfatning, og saa vidt jeg har kunnet se, er man kommet til det Resultat, at man har fraraadet i den Henseende at komme ind paa Folkeafstemningsprincippet. Jeg tror ogsaa, man skal blive staaende her i Danmark ved det, der staar i vor Forfatning angaaende dette Spørgsmaal. I særlig Grad maa det være et Spørgsmaal, der falder ind under Forfatningsforhandlingerne, hvor det ogsaa blev behandlet forud for Revisionen af vor Forfatning i 1915.

Jeg gad for Resten vide, om man kunde tænke sig f. Eks. i Svejts at sætte et saadant Forslag som det her formulerede ud til Folkeafstemning og spørge Befolkningen, om den vil eller ikke vil være med til at give 16 Mill. Kr., til dette Vagtkorps og om man vil afskaffe den almindelige Værnepligt, og hvad der ellers staar i Forslaget. Jeg tror, man der maa formulere Spørgsmaalene paa en noget anden og mere koncis Maade, naar der skal finde Folkeafstemning Sted.

Jeg er overbevist om, at skulde man til at stemme om dette Forslag herhjemme, vilde den redelige Vælger sige: Ja, men det er jo uhyre vanskeligt, for ikke at sige umuligt for mig at deltage i denne Afstemning! Vi maa nemlig huske paa, at her er foreslaaet bestemte Tal, nemlig 16 Mill. Kr., men det ærede Medlem Hr. P. Munch har ved sin højre Side en Mand (L. Rasmussen), der sikkert vil sige: Nej, vi vil ikke gaa med til 16 Mill. Kr., vi vil kun give 7 Mill. Kr. Ganske vist er der jo kommet et Kompromis paa Rigsdagen; men naar den enkelte Vælger staar overfor at skulle svare ja eller nej, kan man være overbevist om, at han vil være meget util-